

รายละเอียดมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (มคอ. ๓)

รายวิชา ๐๐๐ ๒๕๔ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	วิทยาเขตหนองคาย/คณะสังคมศาสตร์

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา	๐๐๐ ๒๕๔ ธรรมะภาคปฏิบัติ ๔ (Buddhist Meditation IV)
๒. จำนวนหน่วยกิต	๒ หน่วยกิต (๑-๒-๔)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	รัฐศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาวิปัสสนาธุระ
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	พระเดชขจร ขนฺติธโร
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ / ชั้นปีที่ ๒
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๓
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
๘. สถานที่เรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด	๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา	เพื่อให้บัณฑิตเรียนรู้หลักการและวิธีปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวจิตตานุสสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร ศึกษากระบวนการเกิดของไตรสิกขาและไตรลักษณ์ รู้หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ วิปัสสนาญาณ ๑๖ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์
--------------------------	--

วัตถุประสงค์

ก. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้รู้หลักการปฏิบัติเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร
2. เพื่อให้ได้มีโอกาสฝึกการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน
3. เพื่อนำผลของการปฏิบัติไปใช้ในการดำเนินชีวิต และเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข. วัตถุประสงค์เชิงคุณธรรม

1. มี นิสิตมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์
2. มีสภาพจิตใจที่เบิกบาน แจ่มใส
3. รู้จักบริหารจัดการกับตัวเองได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้จักคิด รู้จักควบคุมตัวเองก้าวทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

2. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

1. กำลังดำเนินการทำสื่อการเรียนการสอนโดย e-learning
2. ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาหลักการและวิธีปฏิบัติจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร กระบวนการเกิดของไตรสิกขา และไตรลักษณ์ หลักธรรมที่ควรรู้ได้แก่ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ วิปัสสนาญาณ ๑๖ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย	มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

- อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะพุทธศาสตร์
- อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ) หรือ ติดต่อที่ Tel: ๐๘๑-๒๕๐๑๙๑๓, ๐๘๘-๑๐๕๐๖๑๗ ID Line; dphuthip, Facebook: เทรนจิต โดย พระเดชขจร

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

<p>๑. คุณธรรม จริยธรรม</p>
<p>๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ๑) มีศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ○ ๒) มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ มีวินัย ○ ๓) เคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ● ๔) เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ○ ๕) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมชาติ ศาสนาพระพุทธรศาสนา
<p>๑.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย ประเด็นธรรมะที่เกี่ยวข้องในการศึกษา วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ พร้อมการฝึกปฏิบัติ ศึกษาวิธีการเดินจงกรม การนั่งสมาธิ - กำหนดให้นิสิตศึกษา ค้นคว้า ทำรายงาน
<p>๑.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมการเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา - มีการอ้างอิงเอกสารที่ได้นำมาทำรายงาน อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ประเมินผลการนำเสนอรายงานที่มอบหมาย - ประเมินผล การสอบ และการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน
<p>๒ . ความรู้</p>
<p>๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ๑) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีและเนื้อหา ● ๒) ใช้ความรู้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล ○ ๓) มีความรู้ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต ○ ๔) มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและสากล ○ ๕) สามารถเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้และงานวิจัยในปัจจุบัน
<p>๒.๒ วิธีการสอน</p> <p>บรรยาย อภิปราย การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอรายงาน การวิเคราะห์กรณีศึกษา และมอบหมายให้ค้นคว้าหาบทความ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสรุปและนำเสนอ การศึกษาโดยใช้ปัญหา และโครงงาน Problem base learning and Student Center เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง</p>
<p>๒.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบที่เน้นการวัดหลักการและทฤษฎี - นำเสนอสรุปการอ่านจากการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - วิเคราะห์กรณีศึกษา

<p>๓ ทักษะทางปัญญา</p>
<p>๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ๑) สามารถสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ ทำความเข้าใจ นำไปประยุกต์ ● ๒) สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมีเหตุผล อ้างอิงได้ ○ ๓) สามารถประยุกต์ความรู้ และทักษะเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
<p>๓.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายให้รับผิดชอบว่าข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษา - อภิปรายกลุ่ม - วิเคราะห์กรณีศึกษา - การสะท้อนแนวคิดจากการประพจน์
<p>๓.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบกลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือวิเคราะห์แนวคิดหลักธรรมที่เกี่ยวกับสันติภาพ - การนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษา
<p>๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ</p>
<p>๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ๑ (มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม) ○ ๒ (เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มทั้งในฐานะผู้นำและผู้ติดตาม) ● ๓ (มีมนุษยสัมพันธ์ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล) ● ๔ (มีความสามารถในการบริหารจัดการ)
<p>๔.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา - มอบหมายงานรายกลุ่ม และรายบุคคล - การนำเสนอรายงาน
<p>๔.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินตนเอง และเพื่อน ด้วยแบบฟอร์มที่กำหนด - รายงานที่นำเสนอ / พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม - รายงานการศึกษาด้วยตนเอง (รายงานสรุปรวมยอดความรู้)

๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

- ๑) มีทักษะในการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร
- ๒) มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อสาร
- ๓) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสืบค้นฯ

๕.๒ วิธีการสอน

- อภิปราย
- มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำมาจากแหล่งอ้างอิง ที่มาของข้อมูลที่นำเสนอ
- นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๕.๓ วิธีการประเมินผล

- การจัดทำรายงาน และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี
- การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิธีการอภิปราย
- รายงาน

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน : อาศัยจิตเป็นที่ตั้งให้เกิดสติ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๒	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐานสูตร (ต่อ) -วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๓	บทที่ ๒ กระทบการเกิดของ ไตรสิกขาและไตรลักษณ์ ๑. ไตรสิกขา ๒. ไตรลักษณ์	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๔	บทที่ ๓ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ๑. โสภัส ๒. ญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๕	บทที่ ๓ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ๓. ปิติ ๔. ปัสสัทธิ ๕. สุข	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๖	บทที่ ๓ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ๖. อธิโมกข์ ๗. ปัตตาทะ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๗	บทที่ ๓ วิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ๘. อุปัญฐาน ๙. อุเบกขา ๑๐. นิกันติ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๘	สอบกลางภาค	๒		พระเดชขจร ขนติธโร
๙	บทที่ ๓ วิปัสสนาญาณ ๑๖ -นามรูปปริเฉทญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๐	บทที่ ๓ วิปัสสนาญาณ ๑๖ -ปัจจัยปริคคหญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๑	บทที่ ๓ วิปัสสนาญาณ ๑๖ -สัมมสนญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๒	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ (ต่อ) -อุทยัพพญาณ -ภังคญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร
๑๓	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ -ภยญาณ -อาทีนวญาณ -นิพพิทาญาณ -มัญจितุกัมมตาญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชขจร ขนติธโร

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑๔	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ (ต่อ) -ปฏิสังขานญาณ -สังขารูปกชาญาณ -อนุโลมญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชจจร ขนติธโร
๑๕	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ (ต่อ) -โคตรภูญาณ -มัคคญาณ -ผลญาณ -ปัจเจกขณญาณ	๒	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนากรรมฐานโดยการเดิน จงกรม ๔ ระยะ นั่งกำหนด ๔ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์	พระเดชจจร ขนติธโร
๑๖	สอบปลายภาค			

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	วิธีการประเมิน	วิธีการประเมิน	ลำดับที่ที่ประเมิน	สัดส่วนของ การประเมินผล
๑	ด้านคุณธรรม จริยธรรม ข้อ ๑, ๔	การสังเกตพฤติกรรมการทำ รายงานกลุ่ม	ตลอดภาค การศึกษา	๕%
๒	ด้านความรู้ ข้อ ๑, ๒	สอบกลางภาค สอบปลายภาค	๘ ๑๖	๕๕%
๓	ด้านทักษะทางปัญญา ข้อ ๑, ๒	การสอบอัตนัย การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปรายเสนอความคิดเห็นในชั้น เรียน	ตลอดภาค การศึกษา	๒๐%
๔	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ข้อ ๓, ๔	การสังเกตพฤติกรรมการทำ รายงานกลุ่มและการส่งรายงาน	ตลอดภาค การศึกษา	๑๐%
๕	ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ข้อ ๑	การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	๑๕	๑๐%
รวม				๑๐๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. เอกสารและตำราหลัก

การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๐, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๑.

_____ . พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๒, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๑.

_____ . ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๔.

ภัททันตะ อาสภเถระ, พระ. วิปัสสนาธิปนิฎฎิกา. กรุงเทพฯ : ไทศาลวิทยา, ๒๕๑๘.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ . พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ . อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (ไซตค ญาณสิทธิ), พระ. หลักปฏิบัติ สมณะ-วิปัสสนากรรมฐาน, กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (ไซตค ญาณสิทธิ), พระ. อุดมวิชา. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร., ๒๕๓๑.

_____ . วิปัสสนากรรมฐานภาคสอง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

ธนิต อยู่โพธิ์ .สติปัญญาสำหรับทุกคน ,กรุงเทพฯ : ศิวพรการพิมพ์ ,๒๕๑๘.

พุทธทาสภิกขุ .อานาปานสติภาวนา .กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร ,๒๕๓๕.

ประวัติและผลงานพุทธทาสภิกขุ ,กรุงเทพฯ : ธรรมสภา ,๒๕๓๘.

ราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), พระ. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์ , ๒๕๒๕.

_____ . พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

เทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) , พระ. ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก , ๒๕๓๒.

ศรีวิสุทธิกวี, พระ. การบริหารจัดการ, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

สมภาร สมภาโร ,พระ. ธรรมะภาคปฏิบัติ , กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก ,๒๕๔๗.

อินทวังสะเถระ, พระ. ปุจฉาวิสัชนา มหาสติปัญญาสูตร, กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด,

Mahsi Sayadaw, Satipatthana Vipassana Meditation, Rangon, DEPT OF Religions Affair, 1979.

Nyaponika, The Heart of Buddhist Meditation, Kandy, B.P.S.1987.

U.Pandita, In This Veny Life, Kandy, B.P.S., 1982

๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

เอกสารประกอบการสอน วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ ผศ.พระสมภาร สมภาโร(ทวิรัตน์)รวบรวมและเรียบเรียง

๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

ไม่มี

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนักศึกษาได้ดังนี้

- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา

๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน

ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้

- การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน
- ผลการสอบ
- การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้

๓. การปรับปรุงการสอน

หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้

- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จาก การสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้

- การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้นี้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือแนวคิดใหม่ๆ

(พระเดชขจร ขนฺติธโร)

อาจารย์ประจำวิชา

...../...../.....

(ดร.คิต วรณดี)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

...../...../.....

(พระครูปัญญารธรรมานุกิจ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย

...../...../.....